

Om Eleanor: komedie in pure staat

Voorstelling: Om Eleanor, vrij naar de roman *The Years* van Virginia Woolf, door De Mug met de Gouden Tand. Regie: Jan Ritsema, toneelbeeld: Hans Klasema, Woolf-adviseur: Joop van Helmond, spelers: Mouna Goeman Borgesius, Joan Nederlof, Maureen Teeuwen. Toneelschuur, Haarlem t/m 8/3, Brakke Grond, Amsterdam 10 t/m 15/3.

Door JAC HEIJER

De toneelgroep De Mug met de Gouden Tand debuteerde dit seizoen met *Wilhelm Meisters Leertjaren*, ernstig en statisch citatentoneel naar Goethe. De tweede produktie komt eveneens uit de literatuur: de roman *The Years* van Virginia Woolf uit 1937. De voorstelling heet *Om Eleanor* en ziet eruit als een geïmproviseerde komedie, zeer ver verwijderd van een geschreven tekst. De drie actrices beelden geen roman uit; ze stellen evenmin de personages van Virginia Woolf voor. Zij geven lichaam aan de stemmen die een vrouw, mogelijk de schrijfster, in haar hoofd hoort terwijl ze een verhaal zit te verzinnen.

De laatste jaren heeft het theater de literatuur ontdekt, die niet voor het theater is geschreven. We hebben theaterportretten gehad van auteurs waarin hun leven en werk verbeeld werden: Jane Bowles, Sylvia Plath, Carry van Bruggen. Er zijn romans en korte verhalen op het toneel gezet van Charles Dickens, Simon Vestdijk, Anna Blaman.

Om Eleanor is iets heel anders. De voorstelling verwijst niet naar een schrijfster die iets geschreven heeft, waarvan toneelspelers dankbaar gebruik maken. Om literatuur gaat het hier helemaal niet meer. De drie vrouwen stellen zichzelf voor: comédiennes die ter plekke aan het fantaseren slaan, waarbij het eigenaardige is dat ze één en dezelfde persoon zijn.

Ze onderbreken elkaar, veranderen elkaars aanzetten, verzin-

nen nieuwe situaties of nieuwe personages, bieden elkaar beschrijvingen aan van details, kortom de invallen buitelen over elkaar zoals dat toegaat in het hoofd van iemand met een grote verbeeldingskracht. Ik kan niet beoordelen of het zo is toegegaan toen Virginia Woolf aan *The Years* zat te ploeteren. Hooguit kan ik zeggen dat de verbeeldingskracht, die hier drievoudig vleesgeworden is, zo groot is geworden dat ze bijna uitelkaar spat. Ondanks alle vrolijkheid zitten in de voorstelling sporen van grote eenzaamheid en hysterische angst, niet in de romanpersonages die verzonnen worden maar in de ten tonele gevoerde fantasie. En dat zou kunnen verwijzen naar Woolfs vrees voor de gekte, die geleid heeft tot haar zelfmoord in 1941.

The Years is een familie roman over de periode van 1880 tot 1930. Hoofdpersoon is Eleanor, die na de dood van haar moeder de zorg voor het gezin op zich neemt. Een thema van het boek is het Victoriaanse vrouwenbestaan. Hiervan wordt in de voorstelling niets duidelijk gemaakt. Het doet zelfs overbodig en vreemd aan wanneer Engelse eigennamen worden gebruikt. De gegevens uit de roman zijn tijdloos geworden, bestaan eigenlijk alleen bij de gratie van het de schijnbare improvisatie — het leek af en toe gewoon Werkteater in zijn goede jaren — dan en daar op het toneel. De Mug met de Gouden Tand gaat behoorlijk ver en menig gezicht stond na afloop van de première dan ook zorgelijk.

Niet gehinderd door een omlijnd idee van Virginia Woolf noch van haar romans — een gebrek, toegegeven — heb ik me zeer geamuseerd met de voorstelling. Een verhaallijn of een onderliggend thema heb ik nauwelijks kunnen ontdekken. Af en toe ont-aardt het spel in al te druk kindergedoe, maar meestal verdwijnen mijn bezwaren door de verrukkelijke persoonlijkheden en hun terloopse manier van acteren,

dat zo heel anders is dan ingestudeerd komediespel. Mouna Goeman Borgesius, Joan Nederlof en Maureen Teeuwen lijken volstrekt hun brutale zelf te willen blijven; het is of ze hun regisseur Jan Ritsema volstrekt overbodig hebben gemaakt. Dit is komedie in pure staat. Ze levert een ongehoord originele avond op, misschien wel zeer discutabel, net zo raar en opzichtig als de idiote kostuums van Hans Klasema en toch zo sierlijk als de drie witte stoelen, de enige stoffering van de toneelvloer, waarmee men in de weer is.

Mexico vraagt Engeland om teruggave beelden

LONDEN, 7 maart — Het British Museum in Londen is niet bereid acht stenen Maya beelden terug te geven aan Mexico. Daartoe was eerder een verzoek ingediend door Enrique Florescano, directeur van het Nationale Instituut voor Geschiedenis en Antropologie in Mexico.

Florescano beweerde gisteren in een Britse krant dat hij via diplomatieke kanalen alles in het werk zal stellen om de beelden, die in 1880 door de Britse geleerde en avonturier Sir Alfred Percival Maudslay werden meegenomen, weer in Mexicaans bezit te krijgen.

Een woordvoerder van het British Museum zei gisteren geen officieel verzoek om teruggave te hebben ontvangen. „We hebben een wet die ons verhindert stukken uit eigen collectie, die geen replica zijn, af te staan”, aldus de woordvoerder.

Het British Museum, dat ook steeds verzoeken ontvangt voor teruggave aan Griekenland van de zogenaamde Elgin Marbles, delen van het Parthenon, is sinds 1920 in bezit van de Maya-beelden. Dit is het eerste verzoek om teruggave van kunstwerken door Mexico. (Reuter)